

סובסידיות לענף הבקר

שיעורי הסובסידיה לחלב בקר בשנת 1968/9
הם:

הסובסידיה (אג' לליטר)	המוצר
6.11	חלב־שתיה מפוסטר
9.11	חלב־שתיה אחיד
19.36	חלב־שתיה לבתי־ספר
14.40	חלב לתוצרת מעובדת

הסובסידיה הממוצעת המשוקללת לליטר חלב היא למעלה מ־11.5 אגורות, המהוות כ־25% ממחיר החלב לייצורן. זהו שיעור תמיכה גבוה למדי.

תשלום הסובסידיה על ידי מועצת החלב לייצרנים

מועצת החלב משלמת לייצרנים סובסידיה די־פרנציאלית בהתאם לייעודו של החלב, כאשר הבסיס לחישוב משמשת המטרה של השוואת ההכנסה מליטר חלב המופנה לתהליכי הייצור השונים.

שיעורי הסובסידיה לייצרנים הם:

הסובסידיה (אג' לליטר)	המוצר
1.91	חלב מפוסטר ומעוקר
11.61	חלב אחיד
10.90	גבינות קשות
5.90	תוצרת ניגרת
15.80	גבינות רכות

התמיכה בבשר בקר

בניגוד לתמיכה בחלב בקר, שהינה בשיעור קבוע לליטר חלב, ניתנת התמיכה לבשר בקר על ידי הבטחת מחיר מינימום. גם כאן נבחין בין התשלום של הממשלה למועצה לענף בשר בקר לבין תשלום המועצה לייצרנים.

תשלום הממשלה למועצה

הממשלה התחייבה על מחיר מובטח לבשר בקר בהתאם לסוגיו השונים. השלמת המחיר

הסובסידיות לענף הבקר ניתנות לחלב ולבשר. קיים שוני רב בין צורות התמיכה לשני מוצרים אלה, לפיכך נסקור בקצרה שיטות תמיכה אלה.

התמיכה בחלב בקר

היקף ייצור של חלב בקר נקבע מדי שנה בשנה על ידי מינהל התיכנון. אשר מבסס את החלטותיו על תחזיות הצריכה לשנה הנידונה. היקף הייצור של חלב בכל משק מותנה במיכסת שיווק הנקבעת על ידי המרכז לתיכנון של משרד החקלאות. רק החלב המיוצר במסגרת מכסה זו זכאי בתמיכה.

לצורך הדיון נבחין בין סובסידיה המשולמת על ידי הממשלה למועצה לייצור ושיווק לבין הסובסידיה המשולמת על ידי המועצה לייצרנים.

תשלום הסובסידיה על ידי הממשלה

הממשלה משלמת לכל ליטר חלב, המיוצר במסגרת המיכסה, סובסידיה בשיעור קבוע, כפי שנקבע בדיון בין הגורמים המתאימים לקראת השנה המתאימה. כן מפצה הממשלה את הייצרנים על התייקרויות החלות בייצור, תוך התבססות על תחשיב המפרט את מרכיבי התשומה ומשקליהם, ובהתאם להתייקרויות סעיפי התשומה השונים.

בעבר היתה נהוגה גם תמיכה עקיפה לענף על ידי הספקת מספוא מוזל. אולם החל משנת התק"צ 1968/9 הועלה מחיר המספוא לרמה הבינ־לאומית והסובסידיה הזו מתבצעת באופן ישיר על ידי החזר ייקור המספוא.

מכסות הייצור הזכאיות בסובסידיה בשנת 1968/9 נקבעו והסתכמו כדי 354 מיליון ליטר. שיעורי הסובסידיה הינם בהתאם לייעודו של החלב. הסובסידיה לחלב־שתיה נמוכה מזו שלחלב לתוצרת, מאחר וגמישות הביקוש לחלב־שתיה קטנה מאוד, על כן הוחלף חלק מן הסוב־סידיה בהעלאת המחיר לצרכן.

ניתנת בהתאם למחיר הממוצע שהושג במיכרזים השבועיים.

המחיר המובטח כיום הינו:

סוג הבשר	(ל"י / ק"ג)
עגלים	3.34
עגלות	2.80
פרות	2.38

תשלום המועצה לייצרנים
על מנת לעודד את השקידה על שיפור טיב הבשר משלמת המועצה לייצרנים את הסובסידיה בהתאם למחיר שהשיגו במיכרזים; כך, למשל: אם השלמת המחיר הכוללת הסתכמה כדי 5% מן המחיר הממוצע, אזי המועצה מעניקה לכל ייצרן סובסידיה כדי 5% על המחיר שאותו ייצרן השיג במיכרז. מכאן, ככל שהייצרן הצליח יותר בשיפור תוצרתו, הוא יהנה מסובסידיה גבוהה יותר.

שמואל גוטמן

המרכז לתיכנון חקלאי

ינואר, 1969

מחיר מובטח זה כולל את החזר ייקור המספוא לאחר ביטול התמיכה על ידי מספוא מוזל.

▲ במכון הזואוטכני ברומא ערכו ניסוי עם שתי קבוצות של פרות פריזיות, במשך שתי תקופות של 13 שבועות. המנות של קבוצה א' היו מותאמות לתצרוכת התיאורטית והמנות של קבוצה ב' היו עשירות ב-33% מאלה של קבוצה א' (התוספת ניתנה במ"מ). התנובות הממוצעות היומיות בחלב, שומן, חלבון ומח"ש היו: בקב' א' — 23.6, 3.3, 3.03, 8.50, בקב' ב' : 25.2, 3.3, 3.12, 8.60. ההפרשים לא היו בעלי משמעות סטטיסטית.

▲ טעות היא בידי אלה החושבים שהנורמה של 0.4 יחידת מזון לק"ג חלב (בן 3.5% שומן) היא בתי-תוקף לגבי פרה שמניבה 7000 ק"ג, כשם שהיא בתי-תוקף לגבי פרה שמניבה 4000 ק"ג חלב. בה במידה שהתנובה היומית עולה מעל ל-18-20 ק"ג כן עולה רמת התצרוכת במזון לכל ק"ג חלב נוסף, וכשעורכים מאזן הצריכה וההנבה בפרות עתירות-תנובה יש צורך לחייב כל ק"ג חלב — לא ב-0.4 יח"מ, אלא ב-0.6, ואולי אף ב-0.7 יחידת-מזון. ייתכן שחוקרי התזונה ימצאו האפשרות להמליץ בעתיד על נורמות מיוחדות לגבי פרות בעלות תנובות גבוהות, כשם שקבעו נורמות לגבי חלב בעל מתכונות שומן שונה.

▲ צריכת החמאה בארה"ב היא בירידה מתמדת; בשנת 1967 הסתכמה הצריכה לנפש בשנה ב-2.5 ק"ג בלבד. ברבע הראשון של שנת 1968 התבלטה ירידה נוספת בצריכת החמאה והיא היתה קטנה ב-1% לעומת הצריכה אשתקד. נצטבר, "הרחמאה" של 81 אלף טונות שהינו ב-45 אלף טונות גדול מזה של אשתקד.

▲ עובדה ידועה לכולנו שבמושבים בארץ הולך ומתמעט מספר העוסקים בענף הבקר. מהדו"ח של נהלל לשנת תשכ"ח הננו למדים שרק 27 מתיישבים (מתוך 70) עודם מחזיקים פרות חלב. גודל יחידת העדר (בפרות) נע באותה שנה בין 5 ל-35 פרה. מספר המשקים עם 10-20 פרות הוא 18; 6 משקים יש להם עדרים המונים למעלה מ-20 פרה; 3 משקים "מסתפקים" ביחידות עדר שבין 5 ל-8 פרות (האם הם מתקרבים לחיסול הענף?). לתנובה הממוצעת הגבוהה ביותר הגיע משק נותקין-פרנקל — 6982 ליטר משתי חליבות; יחידת העדר שלהם מנתה, בממוצע שנתי, 34.6 פרה; שני לו ברמת-התנובה היה משקו של משה דיין — 6,489 ליטר מעדר של 10.5 פרה. התנובה הממוצעת הנמוכה ביותר היתה 4,041 ליטר מעדר פרות שמנה 13.9 פרה בממוצע שנתי.